

UTDANNINGSMELDING 2005/2006

Det medisinske fakultet, Universitetet i Bergen

Det medisinske fakultet består av følgende institutter/senter:

- Institutt for biomedisin
- Gades institutt
- Institutt for samfunnsmedisinske fag
- Institutt for klinisk medisin
- Institutt for kirurgiske fag
- Institutt for indremedisin
- Senter for internasjonal helse

1. Studietilbud ved fakultetet

Det samlede undervisningstilbudet ved Det medisinske fakultet besto studieåret 2005/2006 av følgende:

a) Integrerte masterprogram / profesjonsstudier

- Medisinstudiet
- Forskerlinjen (tilbys til 10 prosent av studentene på medisinstudiet)
Det medisinske fakultet deltar også med undervisningsansvar for ca. 50 prosent av emnene i det tverrfakultære programmet, administrert av Senter for farmasi:
- Master i farmasi

b) Masterprogram

- Master i humanbiologiske fag – studieretning human fysiologi
- Master i humanbiologiske fag – studieretning medisinsk cellebiologi
- Master of philosophy in international health
- Erasmus Mundus “European Masters in Science of International Health”

c) Tverrfakultære masterprogram

- Master i ernæring – studieretning human ernæring
- Master i helsefag – studieretning sykepleievitenskap
- Master i helsefag – studieretning fysioterapivitenskap
- Master i helsefag – studieretning radiografi-, audiografi- og bioingeniørfagene
- Master i helsefag – studieretning manuell terapi for fysioterapeuter
- Master i helsefag – studieretning genetisk veiledning

Master i helsefag er tverrfakultært, og knyttet til Institutt for samfunnsmedisinske fag ved Det medisinske fakultet, samt Institutt for utdanning og helse/HEMIL-senteret og Institutt for samfunnspsykologi ved Det psykologiske fakultet som har ytterligere to studieretninger.

Det medisinske fakultet deltar også med undervisningsansvar for ca. 50 prosent av emnene i det tverrfakultære programmet, administrert av Senter for farmasi:

- Master i farmasi

Fakultetet har undervisningsansvar for de første tre semestrene på

- Master i ordontologi

og på ett emne i

- Bachelor i tannpleie

Det odontologiske fakultet har administrativt ansvar for de ovennevnte studieprogrammene.

d) Bachelorprogram

- Bachelor i human ernæring (oppstart høsten 2005)

e) Forskerskoler

- Forskerskole i inflammasjon og autoimmunitet (ledet fra Broegelmanns forskningslaboratorium, i samarbeid med Det odontologiske fakultet og Helse Bergen)
- Forskerskolen i internasjonal helse (ledet fra Senter for internasjonal helse, i samarbeid med Det odontologiske fakultet og Det psykologiske fakultet)
- International Graduate School in Integrated Neuroscience (i samarbeid med Det psykologiske fakultet og Helse Bergen)
- PhD Programme in Translational Cancer Research (i samarbeid med Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet)
- Forskerskole i klinisk medisin

f) Forskerkurs

- Grunnkurs i medisinsk og helsefaglig forskning (høst 2004 og vår 2005)
- Statistikk med SPSS for Windows (høst 2004)
- Medisinsk statistikk II: Regresjonsmodeller i medisinsk forskning (høst 2004)
- En innføring i epidemiologiske prinsipper og metoder (høst 2004)
- Introductory course in statistics for medical researchers (vår 2005)
- Forsøksdyr i medisinsk forskning (høst 2004 og vår 2005)
- En rekke forskerkurs arrangert av Senter for Internasjonal helse (høst 2004 og vår 2005)

g) Annen undervisning

I tillegg tilbyr fakultetet undervisning tilknyttet farmasistudiet, odontologistudiet og tannpleierstudiet. For helsefagstudenter på lavere grad blir det undervisning i et metodeemne. Fakultetet yter veiledning til studenter på høyere grad fra Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet. Utover det veiledes for medisinstudenter som arbeider med særoppgave, forskerlinjestudenter, masterstudenter og PhD-kandidater.

2. Studentdata

2.1 Opptak

Høsten 2005 ble det tatt opp 175 studenter til profesjonsstudiet i medisin. I studieåret 2005/2006 ble det tatt opp 15 studenter til forskerlinjen blant medisinstudentene.

24 studenter ble tatt opp på det nye studieprogrammet Bachelor i human ernæring. 23 studenter møtte ved oppstart, og 21 studenter har fulgt kullet gjennom året.

Det ble tatt opp 12 studenter til master i human ernæring høsten 2005. Det ble videre tatt opp 21 studenter til master i humanbiologiske fag.

Høsten 2005 startet 24 studenter ved M phil-programmet ved Senter for internasjonal helse, der fire var tatt opp gjennom Det odontologiske fakultet.

35 studenter ble tatt opp til masterstudium i helsefag høsten 2005. Studentene til dette masterstudiet er stor sett voksne mennesker som er i arbeid innenfor helsesektoren, slik at mange av studentene velger deltidsstudiet over fire år

2.2 Resultat 2005 – 2006

I løpet av studieåret 2005/2006 fullførte 205 kandidater studiene på profesjons- og mastergradsnivå. Dette er en økning sammenlignet med studieåret 2004/2005, og man har i forhold til studiene på høyere grad nådd målene. Innenfor doktorgradsprogrammet er fakultetet også i rute sett ut fra målsetninger om antall fullførte doktorgrader. Studiepoengproduksjon og studiepoeng per student er god. Fakultetet har bedt om bedre registreringmuligheter for deltidsstudenter for å bedre kvalitetssikring av data.

2.3 Frafall

Ti studenter sa i løpet av studieåret 2005/2006 opp sin studieplass ved medisinstudiet. Utover det ble åtte studenter sagt opp fra studiet ved at de enten hadde brukt opp de tre normerte forsøk til en enkelt eksamen eller ved at de hadde overskredet tidsbegrensningsregelen. Fakultetet viser i denne sammenhengen til *Utfyllende regler for cand. med.-studiet ved Universitetet i Bergen*.

Det har vært relativt stort frafall fra bachelorstudiet i human ernæring. De fleste som har sluttet, har høsten 2006 fått opptak på medisin, odontologi eller andre studier. En student er i permisjon. Høsten 2006 var det bare 16 studenter igjen på kullet som startet høsten 2005.

3. Kvalitetssikring og utvikling

3.1 Eksamen/vurdering

Ved profesjonsstudiet i medisin benyttes det skriftlig, muntlig og praktisk/muntlig eksaminasjon. Et annet element underlagt dette er at flere av emnene krever at obligatorisk undervisning er godkjent før studentene kan gå opp til eksamen. Eksempler på dette er labkurs, disseksjoner, journalopptak, operasjonsassistanser, praksisopphold eller andre aktiviteter tilknyttet legeyrket og ferdighetstrening. For medisinstudiet tilfaller det i tillegg en obligatorisk særoppgave. Regler og retningslinjer for sistnevnte ble revidert i starten av 2006.

Ved helsefagene og ved noen av masteremnene som fakultetet tilbyr, blir det i tillegg til skriftlig og muntlig eksamen også benyttet andre eksamensformer. Dette innebærer hjemmeeksamen, mappeevaluering, essayeksamen og gruppeeksamen.

3.2 Sensorordning

Det medisinske fakultet har vedtatt implementering av programsensor og dette er satt i gang. Ordningen har derimot ikke vært i funksjon for studieåret 2005/2006. Profesjonsstudiet i medisin har i denne perioden hatt ekstern sensur på nærmest alle eksamener. Dette gjelder også for avsluttende mastereksamener, men visse forskjeller i bruken av ekstern sensor foreligger for emneeksamener.

3.3 Evaluering av program og emne

Ved Det medisinske fakultet foreligger det per i dag evalueringsordninger innenfor de fleste studieprogrammer. Stort sett fungerer dette ved at studentene besvarer skriftlige eller elektroniske spørreskjema i etterkant av undervisning som er gitt i et emne, eventuelt ved slutten av en undervisningstermin. Evalueringssmøter og terminrapporter er også en benyttet evaluering metode. Resultatene fra evalueringene blir behandlet i aktuelt programstyre, utvalg eller undervisningsutvalg ved instituttene. Instituttene sender i stor grad sine evalueringsrapporter videre til fakultetet som deretter legger dem frem for behandling i Studieutvalget. Det arbeides med innføring og gjennomføring av felles rutiner for evaluering.

Institutt for biomedisin var høsten 2005 med på et prøveprosjekt for Kvalitetssikringssystemet ved Det medisinske fakultet der fire av instituttets emner var plukket ut. Dessverre var det få kandidater ved disse emnene og dette medførte et lavt antall respondenter. Instituttet rapporterer at prosjekt har vært nyttig ettersom man har fått erfaring med og kjennskap til systemet. Videre man erfart hvordan dette bør tilrettelegges fremover. To andre institutter deltok i det samme prøveprosjektet med gode resultater.

3.4 Rammevilkår

En rekke av instituttene underlagt Det medisinske fakultet rapporterer om behov for flere faste undervisningsstillinger og administrative stillinger. I sammenheng med dette blir det i tillegg etterlyst klarhet fra fakultetets side om hvordan undervisningssamarbeid mellom enheter, institutter og fakulteter skal omsettes i en økonomisk resultatmodell.

Når det gjelder undervisningsrom og auditorier blir det nevnt at store studentgrupper utgjør en utfordring. En del oppgraderinger av undervisnings- og andre tilknyttede rom har blitt gjennomført sommeren 2006. Knapp kapasitet i auditorier er fremdeles et problem på grunn av gjenbruk av undervisningen. En rekke institutter har satt i gang planlegging av hvordan rammevilkårene kan utbedres.

Videre blir det rapportert om at en rekke fasiliteter knyttet til undervisningen har behov for oppgradering. Dette er lagt inn i høstens budsjettforslag.

Bemanning blir nevnt som en utfordring overfor veiledning av masterstudenter og i forhold til Kvalitetsreformens krav om veiledning på tidligere stadium i utdanningen.

Sentrale datasystemer som FS, Syllabus og Studentportalen er fremdeles en utfordring for klinikkdelen av profesjonsstudiet i medisin. I forhold til FS oppstår det problemer ved at emner er langsgående over inntil fire år. Studiepoeng tildeles bare etter avlagte eksamener, men fakultetet har satt i gang et prosjekt i samarbeid med Utdanningsavdelingen for å finne gode løsninger.

Studentportalen blir i stor grad vurdert som et nyttig redskap for distribusjon av informasjon. Tidligere har hovedproblemet med dette verktøyet vært relatert til timeplanlegging.

Fra fakultetets side arbeides det kontinuerlig med innføringen av timeplanleggingsystemet og det er opprettet et prosjekt med sikte på at det skal være mulig å benytte Syllabus+ for alle studieprogram ved fakultetet fom. H2007.

Det medisinske fakultets informasjonssenter i BBB-bygget, som ble åpnet i 2004, har resultert i god informasjonsflyt og studentservice.

3.5 Hovedfunn fra evalueringene og tiltak for oppfølging

Studentenes evalueringer av undervisningen og fagtilbudet ved Det medisinske fakultet er i hovedsak svært positive. Alle evalueringer blir drøftet i aktuelt programstyre, faggruppe eller ved undervisningsutvalget ved instituttene. Konstruktive endringsforslag blir tatt alvorlig og endringer blir utført ved behov.

Profesjonsstudiet i medisin har gjennom de seneste studieår vært gjenstand for omfattende evalueringer av både første avdeling (preklinikk) og andre avdeling (klinikk), og evalueringene er innarbeidet som del av den justerte studieplanen. Dette har resultert i flere strukturelle endringer som har gjort studieløpet mer fleksibelt. De store avsluttende eksamener i de to siste semestrene er bedre fordelt. På bakgrunn av evalueringer, for å oppfylle krav fra Kvalitetsreformen og NOKUT (samt Lånekassen), har fakultetet fra høsten 2006 satt i gang et prosjekt med formål å lede og koordinere arbeidet med Medisin 2005 (justert studieplan) samt innføring av timeplanleggingsystemet Syllabus+ i den kliniske delen av medisinstudiet.

Noen eksempler på tiltak etter evaluering studieåret 2005/2006:

- Samordning av fag bedret bl.a. ved bruk av Studentportalen
- Endring av emnet BioBas

- Samtaler med lærere
- Økt antall klinikker i 4. indremedisinske termin
- Terminprøver i 2. og 4. indremedisinske termin med veiledningssamtaler for studenter som skårer svakt
- Undervisningstidspunkt flyttet for farmasistudenter for å oppnå jevnere arbeidsfordeling gjennom semesteret
- Utskifting av undervisningsutstyr og preparater er budsjettet
- Det er gjort spesialtilpasninger for det enkelte studieprogram ved gjenbruk av undervisning
- Institutt for biomedisin har innført frokostmøter/uformelle kantine møter ca to ganger per semester for dialog med studentrepresentanter fra alle studieretningene og instituttledelsen/emneansvarlige. Serveringskostnader er budsjettet.
- Færre lærere per emne i preklinikk for bedre kontinuitet samt hindre overlapp/hull i undervisningen

3.6 Tiltak rettet inn mot høyere grad/arbeid med avhandling

Gjennomsterømningen av studenter ved profesjonsstudiet i medisin er tradisjonelt preget av en tilfredsstillende hastighet. Derimot har det tidligere blitt rapportert om en økning permisjonssøknader til fakultetet og dette foreligger også for studieåret 2005/2006. Studentene leverer en særoppgave mot slutten av studiet under veiledning av faglærerne ved fakultetet. Som nevnt i punkt 3.5 er den nåværende studieplanen bedre tilpasset arbeidet med denne oppgaven.

Institutt for biomedisin innførte i studieåret 2004/2005 bedre administrative rutiner rundt masterstudiene. Dette innebar blant annet fremdriftsrapportering for studentene og strengere krav til overholding av frister. For studieåret 2005/2006 rapporteres det om at dette fremdeles fungerer godt.

På bakgrunn av evaluering av forskerskolen i juni 2006 vil Senter for internasjonal helse fortsette de tilknyttede aktiviteter slik de har blitt gjennomført i studieåret 2005/2006. Det foreligger likevel et behov for å styrke de metodespesifikke seminarene. Senteret deltar i tillegg i et europeisk nettverk der hovedmålet er å styrke samarbeidet om master- og PhD-utdanningen innenfor internasjonale helse i Europa.

Gades institutt ønsker å opprette basalkurs i parakliniske fag med intensjon om å tilby PhD-kandidater uten medisinsk bakgrunn introduksjon til underliggende fagfelt.

Generelt kan nevnes at det ved hele fakultetet er økt fokus på veiledning og ivaretagelse av masterstudenter. Administrative rutiner for oppfølging av masterstudenter er etablert.

3.7 Hovedpunkt i kvalitetsarbeidet ved fakultetet

Hovedelementet i Det medisinske fakultets arbeid med kvalitetssikring av studiene i tiden fremover vil være å systematisere og strukturere evalueringsarbeidet, i tråd med "Handbok for kvalitetssikring av universitetsstudia". Arbeidet med innføringen av programsensorer er gang ved fakultetet ut fra vedtak om innføring.

Flere institutter har tatt i bruk online evaluering – Kvadraturmodellen. Det benyttes også skriftlige spørreskjema, evalueringsmøte med studentene og studentrapporter. Fagfellevurdering er benyttet særlig ved Institutt for samfunnsmedisinske fag.

Alle institutter har prosedyrer for behandling av evalueringene som leder frem til tiltak i form av større eller mindre endringer av undervisningen og samtaler med lærere samt budsjettkonsekvenser. SU skal til slutt godkjenne evalueringene med oversikt over tiltak. Fakultetet vil i kommende studieår kvalitetssikre denne kjeden.

Det kan også nevnes at verktøyet ePhorus er tatt i bruk i noen av fagmiljøene for å forebygge plagiering. Videre ble PC-stuer og auditorier oppgradert sommeren 2006. Fakultetet er også i gang med forbedring av det ytre læringsmiljø i form av oppussing og oppgradering av pauserom ved lesesaler for å bedre trivselen.

4. Analyse

4.1 Vurdering av studie- og fagtilbudet

Institutt for biomedisin har løst overgangproblematikken som omlegging til ny studieplan i medisin medførte. Emnene følger stor sett semesterinndelingen og kan da lettere tilbys som kurs til masterstudentene. Emnet Makroanatomi ble gjennomført første gang våren 2006 og dette blir trukket frem i positivt henseende. Det gjenstår ennå en del utfordringer mht. til tilpasning for de spesifikke studieretningene ved gjenbruk av undervisning. Flere fagmiljøer melder om at man har foretatt tilpasninger fra forrige studieår for bedre å tilpasse undervisningen til de enkelte studentgrupper/studieprogrammer.

Fagmiljøene arbeider kontinuerlig med forbedring av undervisningstilbud både med hensyn til kvalitet og med hensyn til utvikling av nye tilbud, både emner og studieprogrammer. Likeledes er fagmiljøene opptatt av studentenes fysiske læringsmiljø med tanke på både undervisningsutstyr, romkapasitet og IKT-utstyr.

Det arbeides for å få til et semester ved profesjonsstudiet i medisin på engelsk. Det er en utfordring å få til utvekslingsavtaler på minimum 3 måneder eller 10 studiepoeng uten å kunne tilby tilsvarende for utenlandske studenter som ikke snakker norsk.

Instituttene melder om planer om nye masterkurs med tanke på å kunne ta i mot flere masterstudenter innen flere av fakultetets studieretninger. Likeledes har Institutt for samfunnsmedisinske fag meldt om forslag om opprettelse av en ny studieretning innen Master i helsefag.

Fakultetets studietilbud er etterspurte utdanninger som dekker ulike behov i helsevesenet og samfunnet for øvrig.

4.2 Status i kvalitetsarbeidet og vurdering av læringsmiljøet

Alle institutter arbeider godt med kvalitetssikring av sin undervisning og tar ansvar for læringsmiljøet rundt den.

Fakultetet vil i kommende studieår sikre at alle emner og studieprogrammer blir evaluert ihht. UiBs Kvalitetssikringssystem og at vedtakskjeden er som bestemt.

Programsensorordning ble vedtatt av Fakultetsstyret i juni 2006 og vil bli gjennomført i tiden som kommer.

4.3 Resultatoppnåelse

Fakultetet anser de oppnådde resultater som tilfredsstillende.

4.4 Samlet vurdering

Studiekvaliteten ved fakultetet anses å være god sett i forhold til ressursituasjonen.

Læringsmiljøet for studentene fikk et betydelig løft ved åpning av BBB. Det er imidlertid begrensninger i lesesalsplasser i rimelig nærhet til auditorier og klinikk, og grupperommene er for få og for små. Auditoriene er overfylt pga gjenbruk av undervisning, og lydanlegg i noen av de nye auditoriene er ikke tilfredsstillende. Dette vil bli tatt opp med UiB sentralt. Fakultetet vil i løpet av kommende studieår melde nærmere om økt behov og planer for arealer til studentaktiviteter.